

ČESKÉ ŠVÝCARSKO

ZPRAVODAJ SPRÁVY NÁRODNÍHO PARKU
ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Květen 2010

9. ročník

1/2010

Z OBSAHU:

Deset let péče o lesy v národním parku	2-4
Rosnatka okrouhlostá	6
Roháček jedlový	6
Monitoring tahu spárkaté zvěře na území NP	7
Pískovcové podzemí	8-9
Norek americký nejen v Labských pískovcích	10
Královomlýnský rybník	11
Podmínky pro výstavbu	12
Národní parky oslavily jubileum konferencí	13
Rok biodiverzity	14
Rozšíření cyklotras v NP	14
Projekty v rámci OPŽP	16
Obnova Dolského mlýna	17
Pomozte lososům	17
Výlety, exkurze, soutěž	19
Připravujeme pro vás	20

Vážení a milí čtenáři,
po dlouhé a na sníh bohaté zimě přišlo konečně netrpělivě očekávané jaro. Až budete listovat stránkami našeho Zpravodaje Českého Švýcarska, budou již na svých hnízdech sedět sokolové stěhovaví, čápi černí, výři velcí, na dohled od národního parku také orlové mořští, jeřábi popelaví a samozřejmě mnoho dalších druhů. Výše uvedené druhy jsem vyzdvihl záměrně, neboť jsou velmi citliví na rušení, a to zejména v době sezení na vejcích a vyvádění mláďat.

Jak jejich hnízdění dopadne, záleží především na nás, jak moc budeme tolerant-

ní a ohleduplní k našim „zvířecím spoluobytelům“. Správa národního parku udělá samozřejmě vše, aby hnízdění byla úspěšná. Nicméně každý jeden z nás neseme velkou spoluzodpovědnost za stav naší přírody a tím potažmo celé planety.

Velmi bych si přál, abyste i v letošním roce poznávali krásy našeho národního parku v celé jeho pestrosti zvířecích a rostlinných druhů, abyste v něm prožívali hluboké emoce, které zdejší krajina v člověku vyvolává a rádi jste se do něho vraceli s pocitem sounáležitosti k přírodě.

Pavel Benda

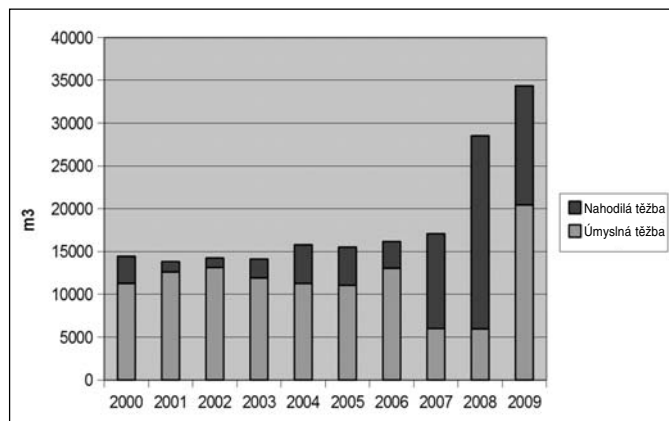

Mláďě výra. Foto: Václav Sojka

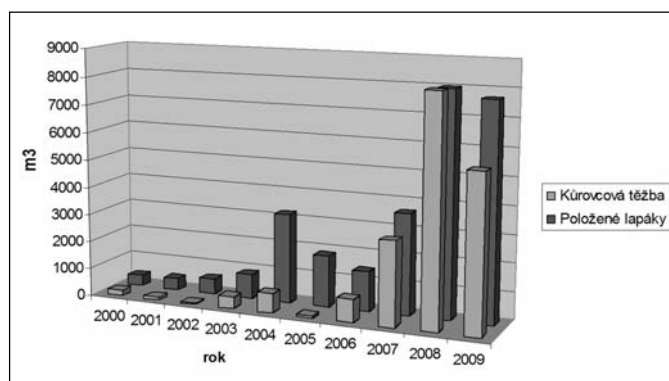

v NP České Švýcarsko

Graf č. 1 – podíl nahodilých těžeb

Graf č. 2 – kůrovcové těžby v NP ČŠ

Pěstební činnost

V těsné návaznosti na těžbu dřeva probíhají výsadby stanovištně původních druhů dřevin. Největší pozornost je však věnována jedli bělokore. Její současné zastoupení na území Národního parku České Švýcarsko nedosahuje ani 1%, přičemž by jí dle rekonstrukce přirozené dřevinné skladby na území národního parku mělo být až 20%. O navrácení jedle do lesů

národního parku lze bez nadsázky hovořit jako o záchraně genofondu jedle bělokore ve zdejších území. Z posledních přibližně 1000 ks dospělých plodících jedlí, které na území národního parku zůstaly, jsou sbírány šišky a z vylučovacího semene jsou pěstovány sazenice používané při výsadbách. Při návratu dalších druhů původních dřevin je postupováno obdobně. Z kvalitních jedinců daného druhu, rostoucích na území parku, je sbíráno semeno a z něj pěstovány sazenice, které jsou posléze vráceny na svá přirozená stanoviště. O takto provedené výsadby se lesnický personál dále stará tak, aby byl zaručen jejich zdárný růst. Výsadby jsou chráněny zejména proti škodám způsobovaným zvěří. Právě v okamžiku provádění výsadeb je využívána detailně zpracovaná lesnická typologie, určující kam který druh dřeviny patří a kde je její optimální životní prostor. Během deseti let existence Národního parku České Švýcarsko bylo zalesněno 226 ha lesní půdy (z toho 94 ha bylo zalesněno jedlí bělokore).

Dodavatelé prací – veřejné zakázky

Veškerá plánovaná těžební i pěstební činnost v lesích NPČŠ je zadávána dle zákona č.137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Tabulka č. 3 – výsadby dle dřevin a let

dřevina	výsadby v tis.ks a ha																			
	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	tis.ks	ha	tis.ks	ha	tis.ks	ha	tis.ks	ha	tis.ks	ha	tis.ks	ha	tis.ks	ha	tis.ks	ha	tis.ks	ha		
smrk ztepilý	8,5	1,89	6,41	1,28	2,6	0,52	0	0	0	0	0	0	0	0	0,4	0	0	0	0	0
jedle bělokora	7,97	1,86	4,15	1,22	7,94	2,06	6,13	1,66	8,3	2,36	4,7	1,16	9,97	4,08	38,38	15,34	6,08	5,44	45,6	58,6
borovice lesní	39,35	4,49	59,08	5,97	49,92	5,03	47,14	4,88	40,54	4,99	23,2	2,69	3,36	0,45	0	0,51	0	0	0	0
jehličnaté celkem	55,82	8,24	69,64	8,47	60,46	7,61	53,27	6,54	48,84	7,35	27,90	3,85	13,33	4,53	38,38	16,25	6,08	5,44	45,60	58,60
dub zimní	3,05	0,49	10,23	1,33	14,83	1,64	16,43	2,17	27,49	6,31	9,2	1,77	3,84	0,81	7,58	1,77	8,31	2,2	6,05	1,71
buk lesní	42,95	5,93	58,55	7,53	66,65	7,17	21,08	2,39	76,94	9,83	32,8	4,71	19,71	3,11	65,69	21,13	25	6,65	19,33	4,67
javor klen	0	0	2,2	0,3	1,23	0,24	2,99	0,38	3,21	0,8	1,3	0,27	1,38	0,32	0	0	0,03	0,02	0,45	0,14
jílm horský	0	0	0,2	0,04	0,05	0,01	0,16	0,05	1,04	0,31	0	0	0,15	0,05	0	0	0,32	0,08	0,6	0,22
líška obecná	0	0	0	0	0,95	0,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,9	0,63	0	0
jasan ztepilý	1,15	0,19	0,96	0,14	0,4	0,07	0	0	0,24	0,09	0	0	0,01	0,01	0	0	0	0	0	0
jeřáb obecný	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,34	0	0	0	0
olše lepkavá	0,5	0,1	5,82	1,09	0,5	0,05	0,8	0,16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
lípa srdčitá	0	0	0	0	0	0	0,72	0,09	0,23	0,03	0,2	0,04	0	0	0	0	0	0	0,05	0,03
listnaté celkem	47,65	6,71	77,96	10,43	84,61	9,48	42,18	5,24	109,15	17,37	43,50	6,79	25,09	4,30	73,27	23,24	35,56	9,58	26,48	6,77
výsadby celkem	103,47	14,95	147,60	18,90	145,07	17,09	95,45	11,78	157,99	24,72	71,40	10,64	38,42	8,83	111,65	39,49	41,64	15,02	72,08	65,37

Správa NP se však současně snaží v rámci mantinelů stanovených tímto zákonem podpořit zaměstnanost v regionu nejsevernějších Čech a veřejné zakázky (zejména v péstební činnosti) dělí na jednotlivé dílčí části tak, aby uchazeči o tyto veřejné zakázky mohli být i místní živnostníci.

Myslivost

Při péči o lesní ekosystémy je neméně důležitý i výkon práva myslivosti. Od roku 2003 hospodář Správa NP České Švýcarsko ve vlastní režijní honitbě o výměře cca 8000 ha. Hlavním cílem mysliveckého hospodaření je a bude udržení optimálních stavů volně žijící zvěře tak, aby byla zajištěna rovnováha mezi stavy zvěře a potravní nabídkou, jíž lesy NP disponují. Snižování škod na lesních porostech NPCŠ způsobených zvěří je

mimo jiné realizováno i prostřednictvím přikrmování zvěře v době nouze (zimní období). Lov na území NPCŠ je managementové opatření nahrazující absenci velkých predátorů.

Závěr

Ohlédnou-li se za desetiletou práci zaměstnanců Správy NP, spatřím úspěchy i neúspěchy, nicméně velmi důležité je, že lze vidět snahu o odvádění dobré práce, o poučení z vlastních chyb, snahu o pochopení přírodních zákonitostí a ctění jejich pravidel. Konečného výsledku naší práce, tj. stabilního přírodě blízkého lesa ponechaného samovolnému vývoji, se dožijí až naši potomci a o to důležitější a současně i obtížnější je naše poslání.

Jan Drozd

Tabulka č. 4 – počty ulovených kusů

myslivecký rok	jelení zvěř		muflonní zvěř		srnčí zvěř		zvěř černá		liška	jezevec	kuna
	plán	lov	plán	lov	plán	lov	plán	lov	lov	lov	lov
2003 - 2004	130	133	0	11	37	16	59	38	11	0	0
2004 - 2005	145	147	0	12	42	44	145	161	33	0	1
2005 - 2006	104	119	0	13	35	45	108	124	3	0	1
2006 - 2007	99	99	0	11	20	20	52	53	31	0	0
2007 - 2008	102	105	0	10	32	19	52	102	36	5	0
2008 - 2009	89	103	15	14	39	29	85	93	21	3	2
2009 - 2010	133	138	0	18	30	39	63	77	36	2	6
Celkem	802	844	15	89	235	212	564	648	171	10	10

Foto: Jan Drozd

VYHUBENÉ A NEZVĚSTNÉ DRUHY LABSKÝCH PÍSKOVců (ČESKOSASKÉHO ŠVÝCARSKA)

Díl 9. Rosnatka okrouhlostá (*Drosera rotundifolia* L.)

Rosnatka okrouhlostá patří mezi dobře známé rostliny naší květeny. Důvodem je skutečnost, že je jedním z mála domácích masožravých druhů.

Zajímavostí rosnatky a některých dalších „masožravců“ je morfologie listu, na jehož svrchní straně vyrůstají vícebuněčné útvary připomínající chlupy s „kulovitým“ zakončením v podobě kapičky. Tento útvar se nazývá „tentakule“ a obsahuje lepkavé a trávicí látky, které slouží k nalákání a následnému strávení chyceného hmyzu. Na počátku tohoto procesu hmyz ulpí na koncích tentakulí a při snaze uniknout ze spárů masožravky se naopak kořist obaluje vylučovanou lepkavou tekutinou, polapený hmyz se vysiluje a tentakule se více přiklání ke kořisti a posouvají ji do středu listu, kde dochází ke strávení kořisti.

Důvod, proč rostliny z této skupiny „loví“ živočišnou potravu, je dán zejména prostředím, ve kterém rostou. Obvykle se jedná o půdu chudou na živiny a s minimem některých prvků, které jsou ve vodním prostředí (rašeliníště a mokřady) vyplavovány anebo jejich dostupnost je pro rostlinu velmi špatná. Proto část těchto prvků (živin) doplňují příjmem z živočišné potravy. Je to ukázka adaptace rostlin na specifické životní podmínky.

Rosnatka patří také mezi druhy, které byly dříve používány jako léčivky (např. k léčbě průdušek). Přestože byla dříve poměrně intenzivně sbírána, hlavním dů-

Foto: Petr Bauer

vodem jejího ústupu během 2. poloviny 20. století zůstává především úbytek a změna jejich biotopů. Těmi jsou zejména rašeliniště a rašelinné louky. Z těchto důvodů je dnes rosnatka okrouhlostá zákonem chráněna a je zařazena v českém červeném seznamu cévnatých rostlin mezi **ohrožené druhy** (kategorie C3).

V Českém Švýcarsku platila rosnatka i v historii vždy za velmi vzácný druh. Příčinou je samozřejmě přítomnost nevhodných skalních stanovišť na většině území. Rašeliniště jsou v území jen velmi vzácná (např. rašeliniště u Kamenické Stráně, Čabel, Rájecká rašeliniště).

Hans Marschner ve své Květeně Šluknovského výběžku (Marschner 1982-5) vyjmenovává současné (tj. do r. 1969 existující) i historické lokality rosnatky a ve Šluknovském výběžku, přičemž považuje ve své době rosnatku za dosti hojnou (!), konstatuje však, že ji melioracemi ubývá

a že na některých místech již vymizela.

Z Českého Švýcarska uvádí Marschner historické údaje Hanse Förstera (saský botanik žijící v letech 1896 - 1971, který působil i na české straně území) z údolí Bílého potoka a údolí Jetřichovické Bělé a dále údaje Franze Dinnebiera (1904 - 1960) z lokality při Kostelní stezce (*Kirchsteig*) z Vysoké Lípy do Kamenické Stráně. Tento posledně jmenovaný údaj lze s vysokou pravděpodobností ztotožnit s lokalitou Přírodní památky Nad Dolským mlýnem, která leží v blízkosti této stezky a v níž se dnes chrání jedno z mála rašelinišť na území Národního parku České Švýcarsko. Historický výskyt na této lokalitě je velmi pravděpodobný, o čemž svědčí i současná garnitura rašeliništních druhů (rojovník bahenní, klikva bahenní, suchopýr pochvatý). Bohužel, v posledních desetiletích se přes opakované průzkumy na této lokalitě nepodařilo rosnatku potvrdit a je tedy na místě tento druh považovat za druh na území NP České Švýcarsko vyhynulý.

Nejbližší existující lokality jsou dnes známy ze Šluknovského výběžku (rašeliníště u osady Liščí) a z Lužických hor (rybníček Noldenteich pod obcí Líska, Jedlovské rybníky).

Rosnatka okrouhlostá a její oběť. Foto: Petr Bauer

Handrij Härtel, Petr Bauer

JEŠTĚ JE MŮŽETE VIDĚT...

Roháček jedlový (*Ceruchus chrysomelinus*)

Roháček jedlový (v literatuře někdy uváděn i jako roháček mandelinkový) patří k velmi vzácným broučím druhům Českého Švýcarska. Je typickým zástupcem živočichů obývajících původní biotopy pralesního charakteru.

Je zástupcem bohaté tropické čeledi, neboť z celého světa je známo více jak 1200 druhů roháčů, z nichž pouhých sedm žije také ve střední Evropě. Zdejší krajina hostí pouhé čtyři druhy.

Roháček jedlový je 12-18 mm velký, leskle černý brouk vázaný na podhorské a horské pralesní biotopy. Samec má širokou hlavu s nápadnými a dopředu namířenými kusadly, které jsou výrazně delší než u samičky. Larvy se vyvíjejí 2 - 3 roky v rozkládajícím se dřevě především jehličnatých stromů. Jak již české jméno napovídá, nejčastěji se vyvíjí v jedlích. Respektive tak tomu bylo v dobách minulých, kdy zastoupení jedle v lesních porostech bylo výrazně vyšší než je tomu v současnosti. S úbytkem jedlí se roháček adaptoval i na smrky, ve kterých se dnes (alespoň na zdejší území) vyskytuje nejčastěji. Řidčeji se jeho larvy vyvíjí i v některých listnatých stromech, především ve dřevě buků. K mému překvapení byl docela nedávno v okolí Děčín-

Foto: Václav Sojka

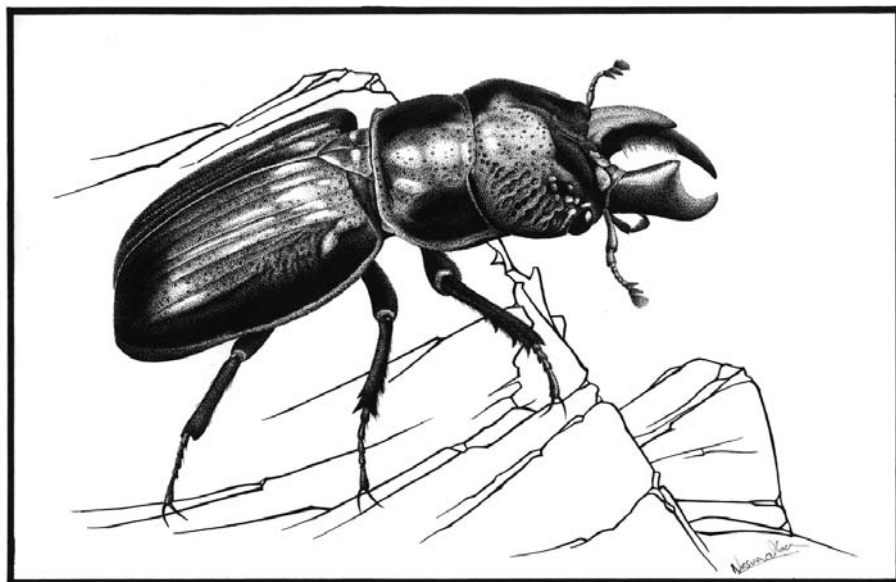
ského Sněžníku zjištěn i ve dřevě bříz.

Larvy roháčka se vyvíjejí v mrtvém a rozkládajícím se dřevě, přičemž důležitá je přítomnost tzv. červené hniloby. Pokud dřevo není napadeno touto hnilobou, šance na spatření roháčka je téměř nulová. Z těchto důvodů se druh nejčastěji vyskytuje ve starších porostech s dostatkem mrtvého dřeva v různém stadiu rozpadu.

Takovou ideální lokalitou je např. NPR Růžák či vrch Mlýny u Mezní Louky, kde se nachází velké množství padlého dřeva, které vytváří přímo ideální podmínky pro jeho vývoj. Poněkud složitější je spatřit roháčka v lesních porostech s převahou smrku. Dnes však i z těchto, pro roháčka snad méně vhodných biotopů, máme několik dalších pozorování. Velmi vzácně se vyskytuje v údolí říčky Kamenice v Tiché a Divoké soutěsce či v prostoru pod Stříbrnými a Tetřevími stěnami.

V rámci naší republiky se dnes vyskytuje vzácně pouze v hraničních pohořích. Ale ani v těch není situace zdaleka ideální. Vždyť např. na území CHKO Orlické hory či CHKO Broumovsko nebyl již více jak dvacet let nalezen a lze ho proto zde považovat za nezvěstný!

Roháček jedlový je kriticky ohroženým druhem dle vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb. Jde o pralesní relikv prvohorního významu, který zasluhuje nejvyšší stupeň ochrany. Monitoring druhu je velmi obtížný, neboť na většině sledovaných míst žije již pod tzv. hladinou pozorovatelnosti. O to významnější je jeho přítomnost právě v krajině Českého Švýcarska.

Roháček jedlový, kresba © Petr Nesvadba

Miloš Trýzna

Monitoring tahu spárkaté zvěře na území národního parku

eea
grants

iceland liechtenstein norway

V roce 2007 zahájila Správa NP České Švýcarsko pětiletý projekt *Komplexní monitoring stavu přírodního prostředí na území NP České Švýcarsko*. Tento projekt, který byl finančně podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci finančních mechanismů EHP a Norska, sleduje hlavní problémové oblasti a řeší specifická témata pro oblast národního parku. Těmito oblastmi jsou 1) oblast geologie, geochemie, hydrologie a hydrogeologie, 2) oblast geodynamických a klimatických jevů, 3) oblast biologie a 4) oblast turistického ruchu.

V oblasti biologie je cílem získat data o ohrožených nebo dalších významných druzích živočichů, o lesních ekosystémech, biodiverzitě inverzních roklí, ale v neposlední řadě také o migraci velkých savců. Tuto část projektu bychom Vám rádi dnes představili. Předmětem projektu je prostřednictvím tzv. telemetrie zís-

kat data o migraci jelení a černé zvěře na území národního parku a v jeho bezprostředním okolí.

V průběhu uplynulého roku bylo označeno celkem 20 kusů jelena evropského obojkem s GPS systémem. Tento obojek zaměřuje polohu zvířete v hodinových intervalech, snímá hodnotu teploty okolí a zaznamenává pohybovou aktivitu zvířete. V případě úhynutí zvířete je aktivován senzor mortality, který změní vysílací tón obojku. Veškerá data jsou bezkontaktně přenášena na dálku do počítače, kde jsou následně analyzována a vyhodnocována.

Tímto způsobem je možné získat velké množství dat, které je využíváno pro stanovení velikosti domovského okrsku sledovaného jedince, početnosti místní populace a determinace preferovaných stanovišť v průběhu roku. Na obrázku je pro příklad znázorněn pohyb označeného jedince v průběhu měsíce dubna v roce 2009.

Můžete nám položit otázku: nepřekáží obojek zvířeti při pohybu nebo ho jinak neomezuje? Na základě zkušeností můžeme říct, že zvíře si na obojek velice rychle zvykne a vzhledem k jeho velikosti a váze ho po krátkém čase již vůbec nevnímá. Důkazem toho jsou následná pozorování. Nasazení obojku nemění ani hierarchické postavení jedince ve stáde: například označený jelen byl sledován jako hlav-

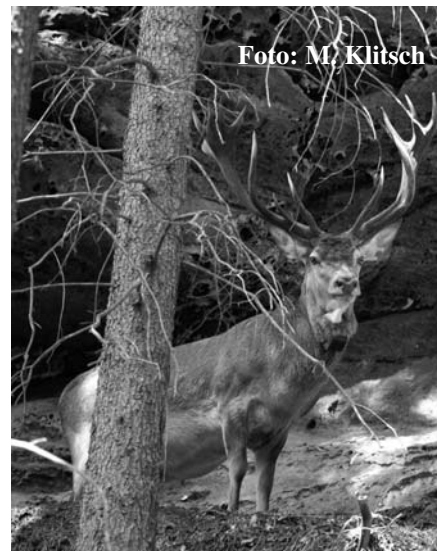

Foto: M. Klitsch

ní jelen na říjišti, několik označených laní má vedoucí postavení ve stáde.

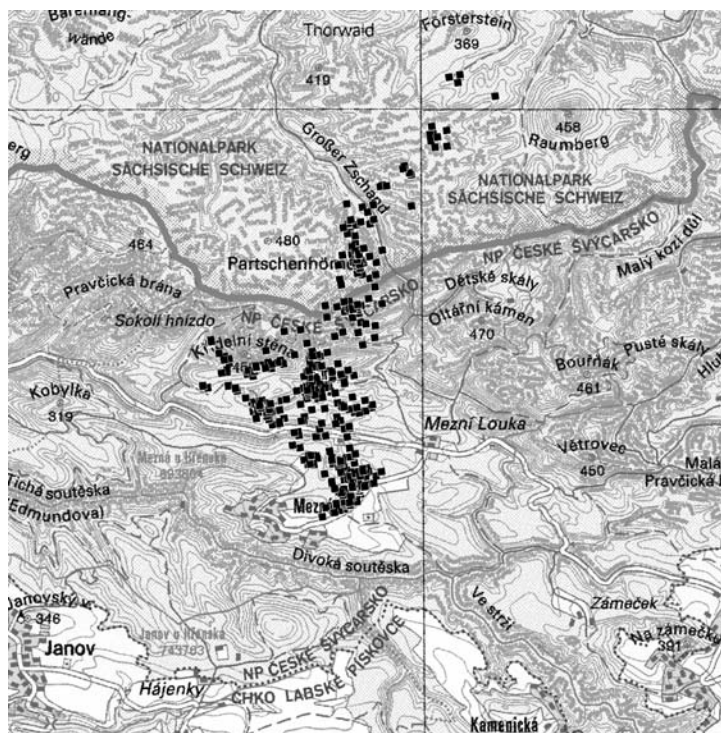
Při nasazování obojku, které probíhá po celkovém usnutí zvířete, je potřeba ho upevnit tak, aby zvíře neškrtl a zároveň nebyl příliš volný. Při realizaci projektu konzultujeme jednotlivé kroky s MVDr. Vladimírem Jurkem, který má bohaté praktické zkušenosti s narkotizací zvířat (spolupracuje mimo jiné se ZOO Liberec).

Sledování chování a pohybu zvířat prostřednictvím telemetrie není v ČR novinkou. Obdobný projekt je realizován již několik let např. v NP Šumava, kde je prostřednictvím telemetrie sledována kromě jelení zvěře také zvěř srnčí a rys ostrovid (viz www.luchserleben.de/).

Prase divoké (celkem 60 ks) je označeno pouze ušními značkami. Cílem je zjistit velikost místní populace a vzdálenosti sezónních přesunů. Závěry budou hodnoceny prostřednictvím zpětných hlášení o odchytu nebo zástřelu.

O výsledcích uvedeného projektu Vás budeme informovat v některém z dalších čísel našeho Zpravodaje. Zároveň budou data také průběžně uveřejňována na internetových stránkách Správy NP (www.npcs.cz/biologie).

Jana Holešinská, Marek Klitsch

Pískovcové podzemí (druhá část)

V dnešním geologickém okénku se budeme věnovat dalším netradičním podzemním prostorům vytvořeným v pískovcových horninách. Tedy těm, které jsou v odborné terminologii jsou popsány jako „jeskyně pseudokrasové“.

Zdejší zajímavostí jsou bezesporu jeskyně v bývalém fluoritovém dolu Jílové na jižním svahu Děčínského Sněžníku (v CHKO Labské pískovce). Jde o rozsáhlé podzemní dutiny s fluoritovou mineralizací. Genezí jsou vzdáleně podobné těm v labském údolí, které byly popsány v minulém čísle Zpravodaje. Ve třetihorách, při opakovaném výzdvihu území byly křemenné pískovce Děčínského Sněžníku rozlámány a posunuty podél hlavních tektonických linií. Prostým rozšířením puklin mezi pískovcovými bloky nebo gravitačním sjžděním bloků po podložních plastických horninách (jílovitopísčitéch sedimentech a zvětralých horninách krystalinika) se vytvořily otevřené trhliny, které byly později částečně nebo úplně zaplněny hydrotermálními roztoky obohacenými fluorem, jež se zde postupně vysrážely. Stěny dutin jsou díky tomu místy pokryty až několik decimetrů silnými povlaky páskovaného, místy i krystalického fluoritu (CaF_2). K pohybům horninových bloků docházelo i později, tím vznikly další otevřené prostory již přímo na fluoritových žilách. Průzkum a zdokumentování největších jeskyní zajistila Česká speleologická společnost a Geofyzika Brno ještě během těžby v 80. letech minulého století. Jsou to protáhlé rozsáhlé prostory, které mají často trojúhelníkový (nahoru se zužující) průřez. Zmapované dutiny dosahují celkové délky až 120 metrů a šíře do 8 metrů. Spojení zde objevených pseudokrasových dutin s hydrotermální mineralizací patří k unikátním jevům. Pro svůj geologický význam byly v roce 1999 prostory vyhlášeny přírodní památkou („PP Jeskyně pod Sněžníkem“). Jeskyně jsou dodnes částečně zachovány (speleologové zde evidují 15 jeskynních prostor; přístupné jsou však pouze z ústí štoly ŠP 4, která je nyní ve vlastnictví Správy CHKO Labské pískovce). Z důvodu ochrany vzácné

mineralizace je vstup do štoly zajištěn proti vniknutí nepovolaných osob.

Jeskyně Peklo (Hölle) ležící v údolí řeky Kamenice, těsně nad hladinou na jejím pravém břehu, asi 1,5 km nad bočním údolím vedoucím z Vysoké Lípy (dnes v nepřístupné první zóně NP) také není klasickou jeskyní. Tvoří nahoru se zužující, v celé délce průchozí tunel dlouhý 32 m vytvořený odlomením a sesutím exfoliační šupiny. Je 2 až 3 metry široký a v celém svém průběhu dosahuje výšky 5 až 8 metrů. Přibližně uprostřed je skalní šupina přerušena a otevřena směrem k řece. Tato prostora má i historický význam - o jeskyni Peklo zaznamenal Karel Stein v roce 1992 dosud jedinou, ale zato zajímavou písemnou zprávu: „Neobvyklá návštěva počtila soutěsky za pruské války v roce 1866. Jednotka pruských husarů dorazila od Jetřichovic k Dolskému mlýnu a pronikla dále po proudu Kamenice až k jeskyni Peklo (Hölle), vytvořené pod mohutnou skalní deskou. Dalšího postupu v divoké rokli se vojáci zalekli a vrátili se nazpět.“ Ze samotné skutečnosti existence pomístního jména je však patrné, že jeskyně byla místním obyvatelům poměrně dobře známa již před rokem 1866.

V Kyjovském údolí, na pravém břehu říčky Křinice se nachází **Jeskyně víl (Feenhöhle)**. Jedná se o hluboký pískovcový skalní převis přecházející v zadní části do vrstevní jeskyně. Délka převisu (rovnoběžně s okrajem skály) je 40 metrů, šířka (resp. hloubka) převisu je 12 metrů. Na jeskyni je nejzajímavější její ledová výzdoba a zimním obdobím se stává častým turistickým cílem. Ve skalní rokli nad touto jeskyní jsou evidovány další dvě menší jeskyně – **Pavoučí jeskyně** a **Dvojče**. Nedaleko, v témže údolí - proti pamětní desce bratří Bienertů, se nachází vodní suťová jeskyně **Vinný sklep (Weinkeller)**. Tato dvouprostorová jeskyně dlouhá cca 20 metrů vznikla v kaňonovitém údolí na levém břehu říčky Křinice částečným přehrazením údolí zřícenými pískovcovými bloky. Větší část jeskyně je v současnosti zaplavena vodou. Mezi balvany vedou do jeskyně celkem

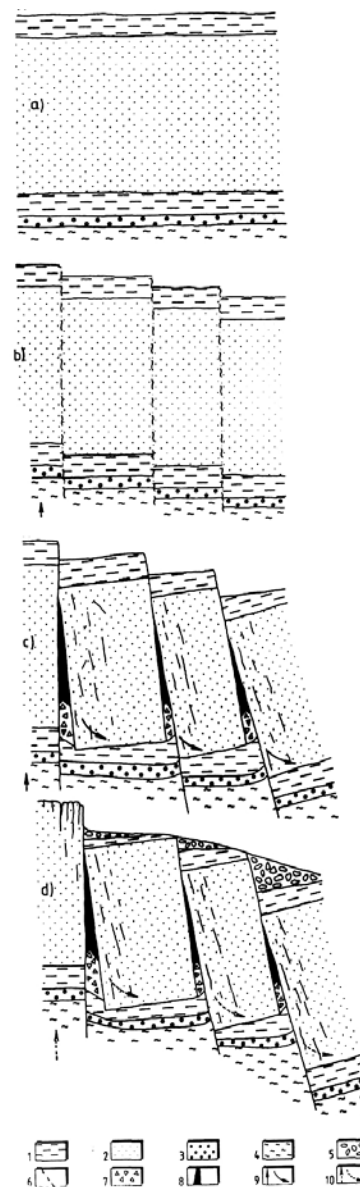

Schéma tvorby pseudokrasových jeskyní na Děčínském Sněžníku (příčný profil svahem): a) dokončení sedimentace hornin, b) postupný výzdvih Děčínského Sněžníku, c) tvorba pseudokrasových dutin, d) současný stav (převzato z Fengl, 1998).

Legenda: 1, 3) podložní jílovitopísčité sedimenty, 2) křemenné pískovce, 4) krystalinikum (nerozlišené), 5) zřícené bloky, 6) tektonické linie, 7) suť pokrývající dno jeskyní, 8) otevřené pseudokrasové jeskyně, 9) hlavní směry pohybu bloků, 10) směry pohybů bloků pokračující do současnosti

tři vchody, jeskyně nese název podle lahovitého tvaru rampouchů, které se zde tvoří koncem zimy. Naproti této jeskyni, na opačném břehu Křinice vznikla stejným způsobem asi 10 metrů dlouhá suťová jeskyně nazvaná **Průchod**.

Také **Jeskyně Českých bratří (Höhle der Böhmischen Brüder)** není jeskyně v pravém slova smyslu, je to mohutný pís-

kovcový skalní převis ležící při značené stezce na Pravčickou bránu. Význam tohoto objektu je spíše historický a turistický.

Zuzana Vařilová

Literatura:

Cílek, V., Vařilová, Z. (2001): *Jeskyně Peklo v údolí Kamenice v Národním parku České Švýcarsko*. Speleofórum 2001,

roč. XX: 31-33. ČSS Praha.

Veselý, M. (1996): *Jeskyně v areálu fluoritových dolů na Děčínaském Sněžníku*. – Děčínské vlastivědné zprávy 3/IX: 29-35.

Fengl, M. (1998): *Fluoritový revír Jilové-Sněžník u Děčína (The fluorite deposit Jilove-Sneznik near Decin)*. Uhlí, Rudy, Geologický průzkum 4, 109-121.

Vnitřní prostora převisu Jeskyně víl a suťové jeskyně pod zřícenými bloky nazvané Vinný sklep. Foto: Z. Vařilová

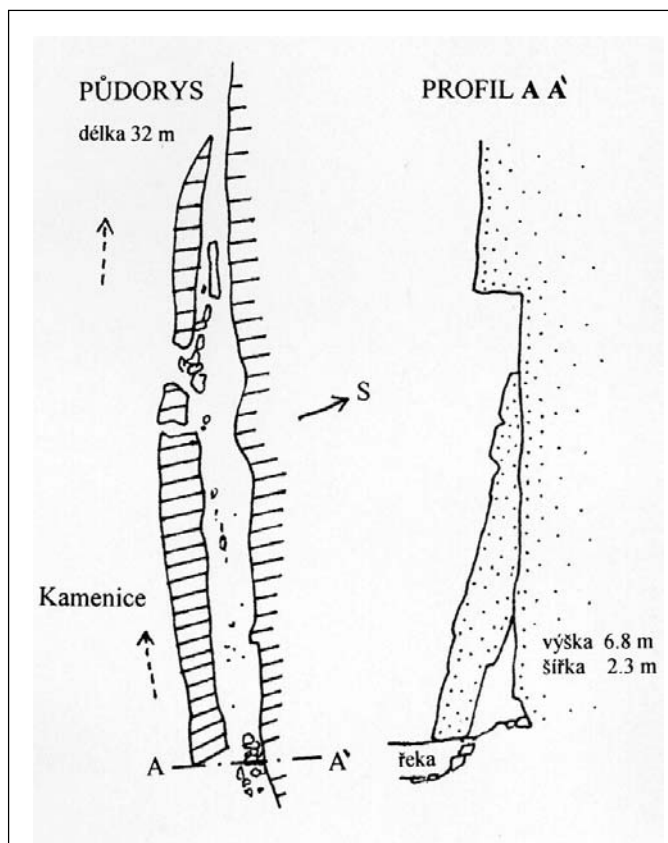

Schéma a foto jeskyně peklo (převzato z Cílek & Vařilová 2001; foto: V. Sojka).

Norek americký (*Mustela vison*) nejen v Labských pískovcích

Norek americký je v Evropě nepůvodní lasicovitá šelma, která se k nám dostala díky svému nádhernému kožichu. Jak již jméno napovídá, norek americký, zvaný též mink, pochází původně ze Severní Ameriky. Do Evropy se dostal až ve dvacátém století. Nejdříve byl chován pouze na kožešinových farmách, odtud však postupně unikl a kolonizoval v dnešní době již téměř celou Evropu. První úniky byly evidovány ve 20. letech ve Skandinávii, rychle se však objevovaly další.

V České republice byl v přírodě norek zaznamenán až kolem roku 1960. První záznamy jsou od Všeborovic u Karlových Varů, z okolí Loun, Uničova atd. Až do devadesátých let byl výskyt norka v ČR spíše sporadický, záznamy byly pouze z cca 4% území. V devadesátých letech však populace norků prudce vzrůstá a na konci století byli prokázáni na cca 17% území ČR. Šíření pokračuje i v novém tisíciletí a k roku 2010 se odhaduje, že norek osídlil již minimálně 30% území. Bohužel pronikl i do Labských pískovců. Údaje o rozšíření norka amerického a o vývoji populace u nás jsou založeny pouze na víceméně náhodných pozorováních, získaných zejména pomocí dotazníků rozesílaných pravidelně zoologům, orgánům ochrany přírody a myslivosti, myslivcům a rybářům. Pouze z některých oblastí (nyní i z Labských pískovců) máme vlastní data získaná zejména při průzkumu rozšíření vyder. Norek je vzhledem ke své drobné velikosti velice pohyblivý (za noc zvládnou samci uběhnout i 22 km) a rychle se rozmnožuje. Proto se tak rychle šíří.

Území ČR bylo kolonizováno z mnoha míst, nezávisle na sobě, ale v závislosti na farmových chovech. Z některých unikala zvířata ojedinele a náhodně, místy ale došlo k hromadným únikům. Ty souviseli buď se zánikem farmy a následným vypuštěním zvířat, nebo s aktivitami takzvaných ochránců zvířat, kteří norky záměrně vypouštěli. Norek evropský (*Mustela lutreola*), původní norek evropského kontinentu v ČR již dávno vyhynul a i v celé Evropě je kriticky ohrožený.

Norek americký je drobná šelma. Tvarem těla může připomínat tchoře, je však celkově tmavší, bez výrazných barevných ploch, pouze s bílou skvrnou na spodní čelisti a zřídka také na krku, břiše či v okolí pohlavních orgánů. Samice váží většinou 0,5 - 1 kg, samci dvakrát tolik. Pozorovat ho v přírodě však není nijak jednoduché. Jedná se o noční zvíře s občasnou denní aktivitou. Den proto většinou tráví v úkrytu, který může být nadzemní i podzemní. V Evropě je jeho pozorování lehčí díky jeho původu. Norek americký byl, jako všechna v zajetí chovaná zvířata, šlechtěn k nízké agresivitě a malé plachosti. Tyto genetické dispozice v rámci své genové výbavy zůstávají nějaký čas i u zvířat uniklých do přírody. V současnosti tedy není vzácností pozorovat norka ve volné přírodě při lovu nebo jiné činnosti, a to z poměrně malé vzdálenosti. Postupně však tato krotkost zaniká a pozorování jsou méně častá.

Norek americký je semiakvatický druh. To znamená, že je silně vázán na vodní prostředí. Většinu života tráví u vody či ve vodě, kde loví většinu kořisti. Dlouhé suchozemské přechody ale zvládá také. I přesto, že se pohybuje hlavně po březích, kde jsou vhodné podmínky pro zanechání stop, není prokázání jeho přítomnosti jednoduché. Rozeznat jeho stopu od stopy tchoře je velice obtížné, pro nezkušeného pozorovatele či při ne zcela ideálních podmínkách nemožné. Na rozdíl od vydry neznačkuje svá teritoria trusem, takže ani tato metoda jeho prokázání není použitelná. Norci často vytváří z trusu hromádky, neboli latríny. Ty však nejsou časté a jsou těžko k nalezení. Slibnou metodou monitoringu je použití speciálních plovoucích raftů, kde norci zanechají své stopy ve stále vlhčeném blátě.

Jak jsem již uvedl, norci jsou vázání na vodní prostředí. Ve výběru prostředí, ostatně jako i v jídelníčků jsou velice přízpůsobiví. Dokáží osídlit malé vodní plochy i velké nádrže, usídlí se na drobném potoku stejně jako na největší řece a problémy nemají ani s vyššími nadmořskými výškami. Živí se různou potravou, podle její

dostupnosti. Na dostupnosti potravy je závislá i jejich hustota. Pochutnají si na racích, oboživelnících, rybách, ptácích i savcích. Dokáží ulovit i užovky. Zajímavé je, že si často vytváří zásobárny, kde shromažďují potravu. Na rozdíl od ostatních druhů našich šelem se dokáží zaměřit na jednu složku potravy a následně způsobit její úbytek. Doložen je jejich zhoubný vliv na račí populace, na kolonie vodních ptáků, populace užovek podplamátých atd. Jediným řešením je pak v lokalitách, kde způsobují podobné problémy či kde ohrožují lokální biodiverzitu norky regulovat odlovem.

Negativní vliv mají nejen na svoji kořist, ale i na své potravní konkurenty a vzdálené příbuzné – ostatní šelmy, především lasicovité. Spolu s norky americkými přišla do Evropy i Aleutská choroba – zákeřné virové onemocnění. Jak se zjistilo, je přenosné i na původní evropské lasicovité šelmy a často je pro ně smrtelné. Norek americký je také konkurenčně velice zdatný a proto dokáže stejně velké šelmy vytlačit i pouze svou přítomností. Tím, zdá se, v našich podmínkách trpí především tchoř tmavý, norka evropského téměř vyhubil úplně.

V NP České Švýcarsko byl norek americký poprvé prokázán při zimním sčítání vyder v lednu 2009 a znovu při sčítání vyder v únoru 2010. Zatím byl zjištěn v okolí České Kamenice, Staré Olešky, Srbské Kamenice a Jetřichovic. Dle zkušeností s tímto druhem je však velice pravděpodobné, že bude ve vhodných biotopech rozšířen plošně. Největší hustotu pak lze předpokládat v údolí Labe. Více informací o jeho rozšíření v NP a CHKO získáme pravděpodobně v následujících letech, pokud bude realizován projekt na jeho monitoring a eradikaci (eliminaci).

V případě že naleznete uhynulého norka, nebo v případě že ho ulovíte, kontaktujte nás, prosím, na emailu alkawildlife@alkawildlife.eu či telefonu 606 598 903. Cenné jsou pro nás také staré zorky kůže (vycpaná zvířata, čepice) či lebky.

Václav Beran

Kdo si počká, ten se dočká?

Minulá doba rozbila pocit odpovědnosti k majetku v mnoha směrech. Špatný vztah k řadě památek a jiných objektů v krajině, způsobil jejich zánik především pro svou zdánlivou *bezvýznamnost a nepotřebu*. Nově nastolený společenský řád byl zejména zpočátku jakýmsi světlem v tunelu a řada drobných artefaktů krajiny dostala nový kabát a pečovatele, přesněji řečeno lidi, jimž nebyl lhostejný osud krajiny, v níž žijí, kteří si našli *svá* místa, o něž začali pečovat a vyjádřili svou souznalost s krajinou.

Díky uvolnění peněz společnosti na obnovu v oblasti životního prostředí bylo obnoveno množství vodních nádrží a toků, rašelinišť, tůňek, stromořadí a dalších drobných přírodních objektů. Začalo se i s budováním naučných stezek a nejvýznamnějším počinem bylo zavedení pravidelných zásahů pro přírodní rezervace a památky. S tím byl zaveden i tzv. tabulkový systém, který *naházel do jednoho pytle* podobné akce a přiřadil jim i finanční ohodnocení.

Přírodu však žádnými tabulkami sešněrovat nelze. Na to bohužel doplácí i **Královomlýnský rybník**, u něhož se přípravy na opravu protáhly již do druhého desetiletí. Finanční náklady s ohledem na odlehlost, poměrně malý objem zadrž-

né vody a složitost opravy hráze, se vyšplhají na několik milionů korun.

Ne každý rybník se může pochlubit tak dlouhou historií, jakou má Královomlýnský rybník; sahá až do 16. století. Poválečné události způsobily postupnou devastaci okolí mlýna a les si vzal zpátky kus krajiny, desítky let obhospodařované člověkem. V šedesátých letech minulého století byl rybník sice opraven, ale bohužel nevhodným způsobem - dnes není možné vypustit nádrž výpustným zařízením a provádět běžnou údržbu. Hráz rybníka již chátrá a za přispění smrků, rostoucích na hrázi, došlo k destrukci zdiva. Voda tak v několika místech hrázi protéká.

V současné době jsou u konce jednání s vlastníkem rybníka LČR s.p. o převodu vodní plochy.

Aby mohla být přidělena finanční dotace (šance uhrazení 100% nákladů) musí rybník převzít do své správy AOPK ČR. Nastavený systém přidělování dotací (tedy peněz *od státu pro stát*) je však velmi komplikovaný - v případě uvolnění peněz z ministerstva životního prostředí pro ministerstvo zemědělství možnosti 100 % dotace hrazení oprav od státu zcela nelogicky brání. Nezasloužil by si systémem přízvisko *Kocourkovský*?

Snad se Královomlýnský rybník opra-

vy hráze a vyčištění sedimentů ze dna nádrže dočká.

Proč vlastně zanedbaný rybník opravovat ?

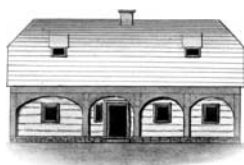
Rybník byl vyhlášen v roce 2000 přírodní památkou. Je důležitou lokalitou jak z pohledu České republiky, tak i širšího středoevropského regionu. Proto byla přírodní památka vyhlášena Evropsky významnou lokalitou. Nachází se v Ptačí oblasti Labské pískovce a hlavním předmětem ochrany je vodní rostlina žabníček vzplývavý (*Luronium natans*). K této argumentaci lze ještě připojit vysokou kvalitu vody v rybníce, která předčí i normu pro kojeneckou vodu.

Závěrem je na místě poděkovat všem snažícím se jednotlivcům a organizacím; v tomto případě je potřebné vyzdvihnout vstřícná jednání ze strany Lesní správy Děčín, zpracovateli investičního záměru panu ing. Rousovi a Střední zemědělské a zahradnické škole A. E. Komerse Děčín - Libverda za pomoc při zpracování sedimentu a trpělivým pracovníkům Agentury ochrany přírody a krajiny trvalým, odejvším a i již užívajícím si důchodového stavu. Nyní již budeme očekávat, zda AOPK ČR bude úspěšná při rozdělování evropských peněz.

Petr Bauer

Královský mlýn, kresba © Petr Nesvadba

Obecné podmínky pro výstavbu v Národním parku České Švýcarsko a jeho bezprostředním okolí

4. část: Architektonický výraz staveb - fasáda a střecha

V minulém čísle Zpravodaje jsme se v našem seriálu o stavbách v Labských písečcích zaměřili na architektonický výraz místních staveb. Představili jsme si, jak v historii lokální podmínky ovlivňovaly charakter staveb a jaké zásady v otázce materiálu je důležité při provádění rekonstrukcí a novostaveb dodržet. V novém čísle navážeme na tuto problematiku a zaměříme se na fasády a střechy.

V daném regionu se objevuje u staveb velká pestrost v použitých technologiích. Při plánování rekonstrukce objektu nebo novostavby je možné vybrat si z těchto optimálních řešení fasády:

- **srubová konstrukce** řešená bez přesahů z hraněných trámů, používá se tzv. spojení „na rybinu“ nebo zámkové;

- **dřevěný obklad** - pouze svisle kladený na sraz s přelištováním s minimální šířkou prken 15 cm

- **hrázděná konstrukce** užívaná převážně u horního patra s příznáním dřevěných konstrukčních prvků a výplňového zdiva, které v případě různých typů hliněných vymazávek tvoří plastický povrch. Není vhodné používat imitace konstrukce prkny, výsledný efekt není vždy žádoucí.

- **kamenné prvky** realizovat pouze z místních materiálů, typické jsou kamenné kvádry kladené s minimální maltovou spárou. Není vhodné používat nepůvodní kámen, popř. zásadně odlišný způsob zpracování kamene (např. úprava leštěním).

- **štukové hladké fasády** - je možno použít i náhražky s odpovídající strukturou s převážně jednobarevným bílým nátěrem. Jiné barevné kombinace je možné použít jenom v případě historických návazností a souvislostí a po pečlivém posouzení.

Jednou z nejčastěji řešených otázek při

rekonstrukci objektu je také **výměna střešní krytiny** nebo problém **prosvětlování podkroví**. Při výběru typu střešní krytiny bychom měli dodržet tyto zásady:

1. Používat krytiny, které se barvou i rastroem co nejvíce blíží tradiční, tzn. břidličné, šindelové či eternitové krytině v tmavě šedé až černé barvě.

2. U skládaných krytin používat drobnější rozměry s matným povrchem a bez velkého zvlnění či jinak výrazných tvarů.

3. Podle konkrétní situace posoudit možnost použití skládané krytiny v barvě pálené tašky. Použít pouze v případě historických souvislostí.

4. Nepoužívat velkoplošné krytiny typu vlnitý plech a lesklých barevných povrchů (např. odstín višňová).

U novostaveb není vhodné připustit přesahy střechy nad štítem nad míru obvyklou v tradičním řešení (viz obrázek).

Při prosvětlování podkrovního prostoru je

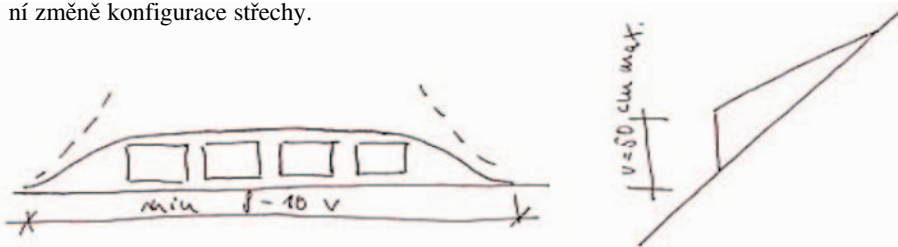
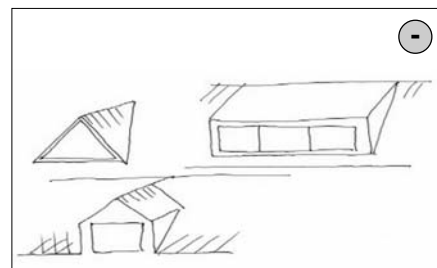
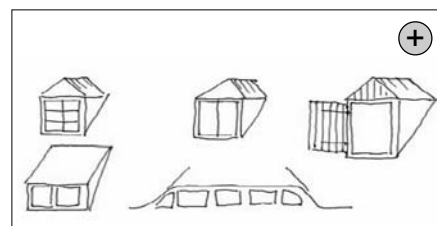

nejčastější variantou umístění vikýře nebo střešního okna. Při projektování těchto prvků je nutné přihlídnout k charakteru a umístění stavby (novostavba, lidové stavení apod.). U stávajícího objektu posuzujeme vhodnost vestavby také z hlediska možných změn konstrukcí krovu v důsledku uzavření a neprodyšnosti nových konstrukcí. Nové vikýře používáme pouze ve tvaru a rozměru tradičních vikýřů, tj. se sedlovou nebo valbovou střechou nebo průběžný vikýř s pulťovou střechou. Vikýře umísťujeme nad vstupní podélné průčelí v jedné výškové úrovni a dbáme na to, aby nedošlo k zásadní změně konfigurace střechy.

Střešní okna používáme mimo pohledově exponované části objektu a osazujeme je v jedné výškové úrovni. Používáme je především u hmotově drobnějších staveb, kde by při použití vikýřů došlo ke změně tvaru střechy.

Zdroj:

Bukáček R., Matějka P. (2006): *Ochrana krajinného rázu Národního parku České Švýcarsko - Obecné podmínky pro výstavbu v Národním parku České Švýcarsko a jeho bezprostředním okolí.*

Národní parky oslavily jubileum konferencí

„Českosaské Švýcarsko: Čtyři chráněná území - jedna krajina“. To je název mezinárodní konference, jejímž dějištěm se stal Děčínský zámek a která byla uspořádána správami národních parků České a Saské Švýcarsko ve spolupráci se Správou CHKO Labské pískovce. Hlavním tématem konference, nad níž převzali záštitu ministr životního prostředí Jan Dusík a primátor statutárního města Děčín Vladislav Raška, byla česko-německá spolupráce, která je nezbytným předpokladem pro kvalitní péči o jedinečné území Labských pískovců. Spolupráce se saskou správou je přitom tradičně velmi úzká a dosáhla velmi vysokého stupně, kdy probíhá nejen v rovině pracovních skupin, ale také v rovině dobrých osobních vztahů mezi jednotlivými zaměstnanci.

Před zahájením čtyř odborně zaměřených bloků prezentací, představujících výsledky spolupráce v uplynulé dekádě, přivítali účastníky konference v úvodních projevech zástupce saského ministerstva životního prostředí a zemědělství, dr. Hartmut Schwarze, náměstek ministra životního prostředí České republiky, ing. Tomáš Rothröckl, primátor statutárního

města Děčín, ing. Vladislav Raška, a radní Ústeckého kraje, bc. Radek Vonka.

V následujících blocích odborných přednášek proběhly prezentace společně dosažených výsledků, během kterých bylo Českosaské Švýcarsko představeno v retrospektivě jako společné přírodní a kulturní dědictví i ze současného pohledu jako předmět zájmu ochrany přírody, životní prostor pro člověka a v neposlední řadě jako katalyzátor regionálního rozvoje. Cílem konference bylo představení společně dosažených výsledků a dobrých zkušeností při přeshraniční péči o chráněné oblasti v Česku a Sasku, a to zejména před odborným publikem. Zájemci z řad veřejnosti najdou prezentace zveřejněné na internetových stránkách správy www.npcs.cz.

Odborná konference byla součástí širšího komplexu akcí v souvislosti s 20. a 10. výročím vzniku národních parků Saské a České Švýcarsko. Dalšími událostmi v jubilejním roce bude například také vydání reprezentativní knihy o Právnické bráně i množství koncertů pro národní park na saské a české straně, které 4. září vyvrcholí Koncertem pro přírodu v Krásné Lípě.

Národní park má další certifikované průvodce

Krásná Lípa – Návštěvníkům Národního parku České Švýcarsko může od letošního roku poskytnout kvalifikovaný výklad dalších 25 certifikovaných průvodců, vyškolených Správou Národního parku České Švýcarsko ve spolupráci s obecně prospěšnou společností České Švýcarsko. Umožňuje to vládní výjimka, kterou získal krásnolipský Klub českých turistů, platná do konce roku 2013.

V únoru letošního roku každý turistický průvodce od KČT Krásná Lípa slavnostně obdržel průkazku a odznak z rukou člena Rady NP České Švýcarsko Martina Kučery a ředitele Správy Národního parku České Švýcarsko Pavla Benda.

Díky získané výjimce smějí turisté na území národního parku pořádat organizované průvodcované výlety pro pěší turisty. Průvodce může vést maximálně třicetičlennou skupinu; v první zóně národního parku po vyznačených cestách a v druhé zóně národního parku bez omezení.

Pozvání na odbornou konferenci přijali také (zprava): Tomáš Rothröckl, Hartmut Schwarze, Jürgen Stein, ředitel Správy NP Saské Švýcarsko, Vladislav Raška a Radek Vonka.

Foto: Václav Sojka

Pavel Benda a Martin Kučera předávají odznak a průkaz průvodce Hugo Emingerovi, jednomu z nových průvodců po národním parku.

Mezinárodní rok biodiverzity

Rok 2010 byl vyhlášen Organizací spojených národů (OSN) mezinárodním rokem biodiverzity. Ubývání rozmanitosti živé přírody patří v současné době k nejzávažnějším globálním problémům, jehož příčiny jsou spatřovány zejména v destrukci přirozeného prostředí, v klimatické změně a v šíření invazních druhů.

Ačkoli jsou změny přírodního prostředí v současné době nejvýrazněji patrné zejména v některých rozvojových zemích v oblasti tropického pásma, rozhodně nelze říci, že jimi Česká republika či přímo České Švýcarsko nejsou zasaženy. Především v důsledku tzv. rozvojových tlaků i naší krajinně reálně hrozí snižování pestrosti druhů.

Jak tedy lze konkrétně v našich podmínkách bojovat proti příčinám úbytku biodiverzity? Stačí zdánlivě málo, a to zejména v rovině společenské: úcta k přírodě, skromnost a zájem.

Úcta k přírodě znamená uvědomění si kořenů naší existence samé. Odráží naši schopnost ztotožnit se s přírodou, respektovat ji a ustoupit tam, kde činnosti člověka vedou k nevratným škodám, vyúsťujícím v krajním případě i vyhynutím některých druhů. Skromnost se v době poznamenané honbou za ekono-

mickým růstem zdá být vlastností zcela nedostatkovou. Přitom každý z nás může přírodě prospět nejvíce právě zamyšlením nad vlastní spotřebou, skutečnými životními potřebami a hodnotami. A v neposlední řadě je zde zájem, který představuje naše rozhodnutí nespokojit se s hotovými názory, servírovanými nejrůznějšími skupinami v zájmu dosažení pouze jednostranně výhodných cílů. V praxi to znamená překonání určité lenosti, snahu o objektivní pohled na věc a rozhodování se na základě věcných argumentů namísto líbivých populismů.

Mnoho opatření pro udržení a zvýšení biodiverzity v Českém Švýcarsku již probíhá. Vzpomeňme nutný boj proti invazivní borovici vejmutovce, přeměnu uměle vysazených smrkových monokultur na smíšené lesy, ale také úspěšné návraty v minulosti vyhubených sokolů stěhovavých či lososů obecných. Velmi důležité je však vědomí, že by veškeré snahy o udržení a obnovení druhové pestrosti byly bez podpory prováděných opatření ze strany místních obyvatel i návštěvníků odsouzeny k marnosti. A podpořit druhovou pestrost našeho společného domova – Českého Švýcarska – může každý jeden z nás: Úctou k přírodě, skromností a zájmem. **-ts-**

2010 International Year of Biodiversity

zených smrkových monokultur na smíšené lesy, ale také úspěšné návraty v minulosti vyhubených sokolů stěhovavých či lososů obecných. Velmi důležité je však vědomí, že by veškeré snahy o udržení a obnovení druhové pestrosti byly bez podpory prováděných opatření ze strany místních obyvatel i návštěvníků odsouzeny k marnosti. A podpořit druhovou pestrost našeho společného domova – Českého Švýcarska – může každý jeden z nás: Úctou k přírodě, skromností a zájmem. **-ts-**

Ranger pomáhá při obnově křížové cesty

První výkop k obnově zdevastované křížové cesty v Krásné Lípě učinili o velikonočním víkendu v rámci akce **Uklidme svět** společnými silami děti z oddílu

Ranger při Správě Národního parku České Švýcarsko, Český svaz ochránců přírody Tilia Krásná Lípa i krásnolipská veřejnost.

Od odpadků a náletových dřevin byla vyčištěna plocha v místech, kde se dříve nacházela poslední zastavení cesty. Úklidová akce usnadní další kroky na cestě k obnově zdevastovaného areálu.

Přestože se křížová cesta nachází v těsné blízkosti kostela, tedy téměř v samém centru města, není její stav nijak utěšující. V minulosti ji stihl obdobný osud, jako množství dalších drobných sakrálních památek v regionu Českého Švýcarska. Při výběru z mnoha možností užitečné práce si letos oddíl Ranger zvolil právě lokalitu uprostřed města, s cílem připomenout, že každý z nás může pozitivně ovlivnit prostředí, ve kterém žije.

Pro dětský oddíl Ranger tato úklidová akce rozhodně není v letošním roce poslední. Již nyní je naplánován úklid další, a to na 18. září letošního roku, kdy děti pomohou uklidit Kyjovské údolí a hlavně tok říčky Křinice, která po průtoku zastavěnými oblastmi bohužel každoročně kromě vody přináší do Národního parku České Švýcarsko i značné množství odpadů. **-ts-**

Prvním krokem k obnově křížové cesty v centru Krásné Lípy bylo vyčištění areálu od náletových dřevin a odpadků.

Rozšíření cyklotras na území NP

Správa NP České Švýcarsko se po několika měsících úvah a diskusí odhodlala k dílčímu rozšíření sítě cyklotras. Důvodem tohoto kroku byla především snaha nabídnout příznivcům cykloturistiky alternativní trasy vedoucí mimo silnice a tím zvýšit bezpečnost cyklistů při pohybu v národním parku. Konkrétně budou od začátku letní sezóny k dispozici čtyři nové trasy v celkové délce 15 km. Délka cyklotras na území NP tak naroste na cca 63 km, což při rozloze 80 km² určitě není zanedbatelné číslo. Nové cyklotrasy budou návštěvníkům k dispozici na začátku letních prázdnin.

První nová cyklotrasa bude proznačena od autobusové zastávky Hřensko – Pravčická brána (jinak také nazývaná „Tři prameny“) po stávající žlutě značené turistické cestě do osady Mezná (tzv. Mlýnská cesta) a dále po silnici na Mezní Louku. Tuto trasu jistě rády využijí např. rodiny s malými dětmi, které se budou chtít vyhnout automobilovému provozu na státní silnici v úseku Hřensko - Mezní Louka. Pokud pojedou směrem od Hřenska, budou navíc při jízdě z Mezné na Mezní Louku odměněny jedním z nejkrásnějších pohledů na panorama masivu Křídelných stěn a další skalní stěny nad

Gabrielinou stezkou u Pravčické brány.

Další cyklotrasa bude začínat v Jetřichovicích a povede tzv. Haťovým dolem po stávající žlutě značené turistické cestě k lokalitě Na Tokání. Vyznačení této cyklotrasy bylo, na rozdíl od všech ostatních, motivováno snahou Správy NP zpřístupnit cykloturistům příjíždějícím z Jetřichovic atraktivní lokalitu v nitru národního parku, jejíž návštěvu je možné spojit také s kratšími pěšími vycházkami do okolí (Jetřichovické vyhlídky, Úzké schody) a s občerstvením v místních restauračních zařízeních.

Lze předpokládat vysoký zájem cyklistů o tuto novou trasu. Z tohoto důvodu upozorňuje Správa NP na místy nároč-

nější a méně přehledný terén (relativně prudká stoupání a klesání, ostré zatáčky) a souběh několika typů tras v této lokalitě. Všechny uživatele nové cyklotrasy žádáme o ohleduplný způsob jízdy, který neohrozí pěší návštěvníky!

Zbylé dvě nové cyklotrasy propojí lokalitu Na Tokání s Kyjovem (místní část Krásné Lípy). Trasy povedou po zpevněných cestách lesnatým a relativně členitým terénem a umožní vyhnout se nepřehledné silnici plné zatáček kopírující hranici národního parku v úseku Dolní Chřibská – Doubice – Kyjov.

Současné rozšíření sítě cyklotras bude na delší dobu zřejmě poslední, ovšem zdaleka tím neskončí snaha Správy NP o zvýšení komfortu cykloturistů v národním parku. V plánu je doplnění značení v terénu o barevné symboly zohledňující obtížnost tras, vydání aktualizované skládačky pro cykloturisty a instalace a obnova parkovacích stánek pro kola na vybraných místech.

Všem vyznavačům jízdy na kolech přejeme spoustu krásných zážitků při poznávání krás národního parku.

Richard Nagel

Projekty Správy NP v rámci OPŽP

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Evropský fond pro regionální rozvoj

Pro vodu,
vzduch a přírodu

Správa NP České Švýcarsko se snaží v co největší možné míře získávat na své aktivity finanční prostředky z mimorozpočtových zdrojů - různých fondů a grantů. Nejvíce projektů (jejich počet se v různých fázích od podání žádosti k závěrečnému vyhodnocení vyšplhal už na devět) je realizováno prostřednictvím **Operačního programu Životní prostředí (OPŽP)**.

V minulém roce proběhla realizace prvního z našich projektů v rámci OPŽP, a to akce s názvem **Analýza rizik staré skládky v k.ú. Mezná**. Cílem projektu bylo zpracovat analýzu rizik černé skládky, která se nachází v extravilánu obce Mezná. Vzniklý dokument vyhodnotil zdravotní rizika škodlivých látek v kontaminovaném prostředí a ekologická rizika. Na základě zjištěných skutečností byl navržen také optimální způsob nápravných opatření. Celkové náklady

Správa NP vydala novou brožuru

V roce 2009 schválilo ministerstvo životního prostředí nový **Plán péče o Národní park České Švýcarsko** – strategický dokument, který stanovuje způsob péče o přírodní prostředí v NP a postup Správy NP při řešení jednotlivých problematických otázek.

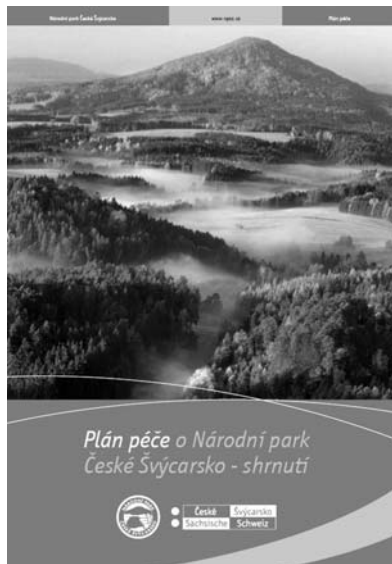
Plán péče, který byl schválen na období 2009 – 2016, je rozsáhlý dokument tvořený dvěma částmi: 1) *rozbor* shrnující dosavadní péči o území a popisující problémy ochrany přírody; 2) *plán péče*

obsahuje strategické cíle v dlouhodobém i krátkodobém výhledu a určuje Správě NP způsob péče o chráněné území. Plán péče, který je závazným dokumentem pro Správu NP, je základním a podstatným podkladem pro správnou praxi orgánu ochrany přírody. Jednotlivé zásady se tedy zprostředkovávají promítají i do lesního hospodářského plánu, územních plánů obcí apod.

Abychom veřejnosti usnadnili orientaci v tomto rozsáhlém dokumentu, vydala Správa NP České Švýcarsko novou **brožuru** *Plán péče o Národní park České Švýcarsko*, která je určena především pro místní obce, obecní a městské úřady, ale také pro další zájemce.

Brožura bude k dispozici v sídle Správy NP České Švýcarsko v Krásné Lípě, ale také na jednotlivých informačních střediscích. Přehled i celé znění platného plánu péče je ke stažení na internetových stránkách Správy NP www.npcs.cz v sekci *Správa NP – Důležité dokumenty*.

Jana Holešinská

na projekt činily 487 781,- Kč, příspěvek Fondu Soudržnosti činil 85 % výdajů, tj. **414 613,85 Kč**. Zbýlých 15 % tvořil příspěvek státního rozpočtu.

Během roku 2009 se rozběhly také dva další projekty, které na rozdíl od prvního pokračují i během letošního roku.

Podpora biodiverzity - rozšíření území ponechaného samovolnému vývoji

Projekt je zaměřen na podporu biodiverzity prostřednictvím odstranění geograficky nepůvodních druhů a zahájením přeměny smrkových monokultur na porosty stanovištně původních dřevin. Vytěžená dřevní hmota je přitom ponechávána na místě přírodnímu rozkladu. Realizací těchto opatření dochází k žádoucí úpravě druhové skladby lesních ekosystémů a následnému převedení dotčených lokalit do oblasti s typem managementu A (území ponechané samovolnému vývoji) a tím k nastolení samoregulačních přírodních procesů, které již nebudou vyžadovat zásahy člověka. V případě, že by tato opatření nebyla realizována, došlo by s vysokou pravděpodobností k invazi geograficky nepůvodních druhů, s tím spojené degradaci stanovišť a následnému zhoršení přírodního prostředí. Práce v lese započaly v červenci 2009 a budou pokračovat do konce roku 2011.

Monitoring účinnosti nápravných opatření proti nestabilitě skal

Náplní tohoto projektu je monitoring účinnosti provedených sanačních opatření a kontrolní monitoring dalších rizikových částí skalního svahu s cílem minimalizovat nebezpečí nekontrolovaných svahových pohybů (zajistit bezpečnost turistů, místních obyvatel i jejich majetku), které jim hrozí z pozemků NPČŠ. Tři zájmové lokality v obci Hřensko (skalní masiv „Labe“, „Lugano“ a „Křižovatka“) jsou situovány na pravobřežním svahu řeky Kamenice, přímo nad zastavěnou zónou obce Hřensko, místní komunikací a parkovacími plochami i nad hlavním vysokotlakým vodovodním přivaděčem. Monitorovací sady k měření skalních pohybů byly instalovány a zprovozněny v průběhu srpna a září, monitoring probíhá od té doby nepřetržitě. Data jsou vizualizována a průběžně vyhodnocována, monitorovací centrály jsou napojeny na systém včasného varování.

Projekt **Obnova turistické infrastruktury v Národním parku České Švýcarsko** byl kvůli prodlevě s vydáním potřebných dokumentů mírně opožděn. V minulých dnech jsme ale dlouho očekávané rozhodnutí o poskytnutí dotace konečně obdrželi. Realizace projektu začne v nejbližších týdnech, a tak se návštěvníci Národního parku již teď mohou těšit například na dvě obnovené naučné stezky včetně nově zpracovaných infopanelů či na opravené turistické cesty v nejuvýznejších částech parku (okolí Pravčické brány, soutěsky Kamenice, Jetřichovické vyhlídky, okolí Dolského mlýna).

Další projekty v rámci OPŽP jsou připraveny, ještě letos by měla proběhnout akce s názvem **Sanační opatření k zajištění bezpečnosti nad janovskou silnicí, NPČŠ** a se začátkem roku 2011 začne realizace několika dalších projektů s lesnickým zaměřením - 2. etapy výše popsaného projektu **Podpora biodiverzity - rozšíření území ponechaného samovolnému vývoji** (výsadba stanovištně původních dřevin a jejich časově omezená mechanická ochrana proti škodám zvěří), **Podpora biodiverzity - odstranění borovice vejmutovky** a **Úpravy druhové skladby lesních ekosystémů NPČŠ**.

Jana Nováková

Loňská povodeň a obnova Dolského mlýna

V roce 2009 proběhly řekou Kamenicí tři povodně, z nichž nejhroší škody po sobě zanechala velká voda z přívalových dešťů 4. července. Řeka kulminovala v podvečer kolem páté hodiny. Strhla lávku přes jalovou strouhu, u nového můstku dosahovala až k mostnici. V divokém širokém proudu, plném unášeného dříví, zmizel jez i ostrov za náhonem, torzo palmy stálo uvnitř řeky. Kolem půl šesté začala voda rychle opadat, po čtvrt hodině bylo možné přejít po lávce od Vysoké Lípy přes řeku. V šalandě uvnitř mlýna bylo ještě stále po kolena vody. Vodní kolo ochránil vzpříčený vantrok, který zde zůstal po filmování pohádky Peklo s princeznou, za níž vyrostla vysoká bariéra plná stromů, pařezů, stavebních konstrukcí a odpadků.

Již den po povodni se začalo s úklidem areálu. Bylo nutné odvézt velké množství odpadků, které přinesla řeka – mimo částí stavebních konstrukcí (oplechovaná dvířka, zbytky lávek atd.) i několik pytlů PET lahví, igelitů a dalších civilizačních výtrobek, například záchodové prkénko a několik kanýstrů s motorovým olejem.

Nejhorší škody napáchala povodeň na jezu. Kolem protržené části v jeho středu vytrhala voda téměř šestinu kamenného zdiva. Havarijní stav tělesa jezu prohlubuje každá velká voda geometrickou řadou. Již koncem července proběhlo jednání s tesařem p. Petrem Rů-

žičkou z firmy **ARS TIGNARIA, spol. s r.o., autorem** funkční repliky středověkého dřevěného jeřábu, s jehož pomocí se t. č. opravuje krov na hradu Točník. Správa Národního parku České Švýcarsko chtěla urychlit přípravné práce na obnově jezu a vytahat pískovcové kvádry zničeného jezu z řečiště na břeh. Dřevěný jeřáb neměl být pouhou atrakcí, ale řešením obtížné dostupnosti mlýna, kam nelze dopravit těžkou mechanizaci. Současně byl osloven projektant ing. Jakub Krise z firmy **Vodní cesty a. s.** s žádostí o zpracování projektu na obnovu jezu. Na základě průzkumu a posudku projektanta bylo přemístění kamenů s pomocí jeřábu pozastaveno až do chvíle, než budou zahájeny stavební práce. Pískovcové kvádry v dané situaci zpevňují podjezí a jejich odstraněním by povodně mohly snáze konstrukci jezu poškodit. Jelikož při opravě

jezu bude nutné svést vodu řeky do jalové strouhy u pravého břehu a náhonu na levém břehu, bylo do konce roku 2009 provedeno alespoň **vydláždění dna náhonu** v prostoru čerňišť. Stabilizace dna a stěn náhonu byla prvním přípravným krokem záchranu jezu u Dolského mlýna.

Podle projektu ing. Jindřicha Rineše vyrobila firma **ARS TIGNARIA, spol. s r.o.** dubový rošt, který rozdělil náhon na několik polí. Jeho funkce spočívá v eliminaci destrukce dlažby při náporu vody během zvýšeného průtoku. Podle dobových náčrtů z 15. – 19. století zkonstruovali tesaři i dřevěný zatluokač stroj (beran) na piloty. Od pokácení stromů (červené duby byly skáceny v Pravčickém dole, za kempem na Mezní Louce a u silnice mezi Hřenskem a Mezní Loukou) až ke vztyčení stroje u mlýna trvala výroba zařízení asi deset dní. Vše ručně, bez použití moderní techniky. Základem stroje byla 7, 5 m vysoká trojnožka, na jejíž vrchol se za použití lana vytahovalo dubové, okované kladivo o váze asi 150 kg. Jeho pádem z výšky 5, 5 m se do země zarážely dubové piloty, které zakotvily rošt ke dnu čerňišť. Za den se dařilo zatluout průměrně dvě piloty do hloubky 1, 3 m, k čemuž bylo zapotřebí síly dvou osob a sto padesáti úderů.

Po zakotvení roštu vydláždila během týdne firma **Řehák – Speleo** vzniklá pole náhonu pískovcovými kvádry. Stavební materiál byl použit výhradně ze skladišť, kam se odkládají nalezené pískovcové kvádry při čištění areálu a vyklízení rumišť i z dolní části náhonu. Dláždění jezu pomáhalo financovat **Občanské sdružení pro záchranu a konzervaci kulturní památky Dolský mlýn** (www.dolsky-mlyn.cz).

V prosinci 2009 dokončil ing. Jakub Krise projekt na obnovu jezu. Před Správou Národního parku České Švýcarsko teď stojí nemalý úkol sehnat prostředky na finančně náročnou, nicméně pro Dolský mlýn velmi důležitou akci. Oprava jezu bude nákladnější než podobné stavby, jelikož stav cest k mlýnu brání přepravě moderní těžké mechanizace. Návštěvníci se tak jistě dočkají i zajímavé podívané – slibovaného dřevěného jeřábu – a v případě zájmu přispět i svými nohama (jeřáb je poháněn šlapacími koly) k záchraně této krásné kulturní památky. Pokud někdo cítí potřebu pomoci mlýnu i před touto opravou, může se zúčastnit již tradičních **brigád pro veřejnost**. V letošním roce se budou konat **22. května, 19. června, 14. srpna a 18. září**. Sraz bývá vždy v devět hodin na Dolském mlýně a jediné, co si s sebou musejí brigádníci vzít, je: pracovní obuv, rukavice a dobrou náladu.

Text a foto: Natalie Belisová

Pomozte lososům

Losos obecný byl v minulém století v českých vodách vyhuben v důsledku výstavby vodních děl na velkých řekách, doprovázené jejich silným znečištěním. Správa Národního parku České Švýcarsko spolu s partnery proto připravila jedinečný environmentální DMS projekt

Podzimní vypouštění lososa obecného do říčky Kamenice a jejích přítoků.

NÁVRAT LOSOSŮ, díky kterému může nyní každý člověk přispět k návratu lososa obecného do říčky Kamenice v Národním parku České Švýcarsko. Stačí k tomu pouze zaslat dárcovskou sms ve tvaru **DMS NAVRATLOSOSU** na číslo **87 777** a stát se tak adoptivním rodičem jednoho malého lososa, kterého za Vás na podzim vypustíme do řeky Kamenice.*)

Životní cestu Vámi adoptovaného lososa můžete sledovat na internetových stránkách projektu www.navratlososu.cz. Lososi totiž při svých cestách zažijí jedno dobrodružství. **-ts-**

*) *Cena jedné DMS je 30,- Kč, projekt Návrat lososů obdrží 27,- Kč. Službu DMS provozuje Fórum dárců. Technicky zajišťuje ATS Praha. Více informací o samotném DMS systému naleznete na www.darcovskasms.cz.*

Výstava *Kde pohádka končí* aneb *Osudy Dolského mlýna*

Slavnostní zahájení vernisáže.

Foto: Václav Sojka

V rámci oslav 10. výročí vyhlášení Národního parku České Švýcarsko byla 20. dubna 2010 slavnostně otevřena v prostorách děčínského zámku výstava, která se snaží seznámit návštěvníky s historií **kulturní památky Dolský mlýn** a kromě toho též objasnit proč a co se s objektem děje v současnosti. V chodbě severozápadního křídla zámku a dvou přilehlých místnostech jsou představeny nejdůležitější historické mezníky stavby, na dvou promítacích místech je možno shlédnout pásma snímků a video sekvencí, věnující se Dolskému mlýnu. Na výstavě jsou k vidění některé **exponáty**, nalezené během obnovy. Největší pozornost na sebe poutá rozměrný francouz-

ský kámen (moderní typ žernovu o průměru 130 cm), ale i pilota a botky pilot, kotvících kdysi rošt jezu a váleček hasačertu (součást prosevacího ústrojí, v Čechách a na Moravě je jich je v současnosti zachováno 15 – 20 kusů). Mimo to zde lze shlédnout ukázky jídelní keramiky z 19. století, nalezené v rumišti zdemolovaného hotelu i kování dveří mlýna z 18. století, úlomky kachlů nebo čepy a zděre vodní hřídele.

Vernisáže se zúčastnilo více než sto padesát účastníků. Výstava, která skončí 13. června, je nejen poděkováním lidem, kteří již mlýnu podali pomocnou ruku, ale zároveň i **benefiční akcí**, jejíž výtěžek bude věnován na obnovu areálu. Již v průběhu slavnostního otevření bylo vysbíráno kolem 5 000,- Kč. K příležitosti výstavy byl vydán i **drobný průvodce**, který shrnuje základní data a údaje z dějin mlýna, připomíná i slavné pohádky, které zde byly nafilmovány. Hlavními partnery Správy Národního parku České Švýcarsko při uspořádání akce jsou firma 2H Heran Jan, Občanské sdružení za záchranu a konzervaci kulturní památky Dolský mlýn a příspěvková organizace Zámek Děčín.

Natalie Belisová

Den dětí s Národním parkem v ZOO Děčín

V sobotu 22. května 2010 přivítá areál **Zoologické zahrady v Děčíně** všechny děti a jejich rodiče (ale i ostatní návštěvníky) na **Dni dětí s Národním parkem České Švýcarsko**.

Národní park, který slaví v letošním roce své 10. narozeniny, připravil společně se zoo a dalšími partnery mnoho zajímavých, hravých i poučných aktivit pro všechny, kteří s ním přijdou oslavit jeho narozeniny. Na návštěvníky čekají dětské soutěže, rukodělné dílny, jízda na koních, přednášky i komentované prohlídky po zoologické expozici Českého Švýcarska a slavnostní vyhlášení vítězů vědomostní, literární i výtvarných soutěží **Náš Národní park České Švýcarsko**. Všechny tyto a další aktivity si můžete užít během **Dne dětí s Národním parkem České Švýcarsko** v zoologické zahradě Děčín od 14 do 18 hodin v sobotu 22. května.

Jakub Juda

Pohled do výstavního prostoru. Foto: Václav Sojka

Správa NP nabízí výlety a exkurze do Českého Švýcarska pro školy a dětské kolektivy zdarma

Správa Národního parku České švýcarsko připravila pro předškolní, školní i mimoškolní kolektivy dětí a mládeže pestrout nabídku **exkurzí a školních výletů** do nejatraktivnějších míst národního parku a jeho nejbližšího okolí.

Nabízené exkurze jsou realizovány zkušeným průvodcem po národním parku a jejich neoddelitelnou součástí jsou prvky ekologické výchovy (pracovní listy, hry s ekologickou tematikou, měření PH vody, určování vodních i půdních bezobratlých a další praktické aktivity). Formou, která je dětem nejbližší, tedy hrou, jsou představovány témata a specifika národního parku a program výletu či exkurze je tak zaměřen především na poznávání národního parku ze všech jeho

úhlů (geologie, péče o les, fauna a flóra Českého Švýcarska, historie krajiny, lidová architektura, atp.). Jednotlivé aktivity i témata jsou vždy vhodně přizpůsobeny věku účastníků.

Přehled nabízených výletů a exkurzí:

- Zapomenutým krajem skalních věží a roklí (Kyjovské údolí)
- Malebným údolím dívky Pavlína (Pavlinino údolí u Jetřichovic)
- Z ptačí perspektivy po Jetřichovických vyhlídkách (vyhlídka u Jetřichovic)
- Za lososem k vodnímu mlýnu plném pohádek (Dolský mlýn)
- Po stopách vyhynulých a nezvěstných druhů Českého Švýcarska (Doubice – Na Tokání)

-Za středověkými hrady Kyjovského údolí (Kyjovské údolí)

Kompletní přehled všech exkurzí a výletů, včetně délky, doby trvání, tematického zaměření exkurzí, kontaktu pro objednání exkurze a další informace naleznete na www.npcs.cz/ekovychova. **-jj-**

Soutěž pro zvědavé a hravé čtenáře

Na fotografii skalního masivu, kterou máte nyní před sebou se ukrývá typický představitel lesů a skal Českého Švýcarska. Vaším úkolem je tohoto živočicha nalézt a určit. Své odpovědi (jméno určitého živočicha) nám pošlete do 30. září 2010 na adresu j.juda@npcs.cz nebo Správa NP České Švýcarsko, Pražská 52,

407 46 Krásná Lípa – obálku nebo email označte „HLEDÁME ŽIVOČICHA“.

Po uzavření soutěže vylosujeme tři úspěšné soutěžící, kteří od nás obdrží zajímavý výherní balíček z Českého Švýcarska.

Správnou odpověď naleznete v příštím vydání našeho Zpravodaje. **-jj-**

Junior Ranger

Při Správě Národního parku České Švýcarsko zahájil v lednu tohoto roku svou činnost **oddíl mladých strážců přírody**, jehož náplní je především poznávat práci profesionálních strážců působících v NP České Švýcarsko.

Junior Rangeri se scházejí jednekrát týdně na Správě NP České Švýcarsko v Krásné Lípě, kde se prostřednictvím her, pracovních listů a dalších aktivit dozvídají zajímavé informace o práci strážce přírody, ale také o tábornictví, turistice a dalších aktivitách, které patří ke každému hravému přírodovědnému dětskému oddílu. Mladých strážců přírody (Junior Rangerů) je celkem patnáct a mimo svých středních schůzek se vydávají také na jedno i více denní výlety do NP a jeho okolí, kde pomáhají přírodě například vysazováním stromků, úklidem odpadků, ale také tráví svůj volný čas společně se svými, podobně zaměřenými, kamarády.

Více informací o Junior Rangerech Národního parku České Švýcarsko najdete na www.npcs.cz/juniorranger. **Jakub Juda**

Kontakt na ekologickou výchovu Správy NP České Švýcarsko:

Jakub Juda,
Pražská 52, 407 46 Krásná Lípa
j.juda@npcs.cz, 412 354 053, 737 276 863

Připravujeme pro vás

Akce pro veřejnost květen - září 2010

DATUM	NÁZEV AKCE	MÍSTO A ČAS	GARANT
KVĚTEN			
1.5.2010	Vítání ptačího zpěvu	Krásná Lípa, 6.30	Richard Nagel
15.5.2010	Vlastivědná exkurze	Vysoká Lípa, 10.00	Václav Sojka
22.5.2010	Brigáda na Dolském mlýně	Dolský mlýn, 9.00	Natalie Belisová
22.5.2010	Den dětí s národními parky v ZOO Děčín	ZOO Děčín, 14.00	Jakub Juda
24.5.2010	Vernisáž výstavy „Naše národní parky - zelené mosty Evropy“	Městská knihovna Varnsdorf, 17.00	Richard Nagel
29.5.2010	Zoologická exkurze k rybím přechodům	Hřensko, 10.00	Miloš Trýzna
ČERVEN			
3.6.2010	Botanická exkurze do NPR Růžák	Růžová, 10.00	Handrij Härtel
5.6.2010	Historická exkurze	Zadní Jetřichovice, 11.00	Natalie Belisová
12.6.2010	Výlet se strážcem přírody	Jetřichovice, 10.00	Pavel Svoboda
19.6.2010	Brigáda na Dolském mlýně	Dolský mlýn, 9.00	Natalie Belisová
26.6.2010	Výlet se strážcem přírody	Mezní Louka, 10.00	Václav Nič
ČERVENEC			
1.7.2010	Vernisáž výstavy „Naše národní parky - zelené mosty Evropy“	Infocentrum Srbská Kamenice, 17.00	Richard Nagel
3.7.2010	Historická exkurze	Vysoká Lípa, 9.30	Natalie Belisová
13.7.2010	Výlet se strážcem přírody	Kopec, 10.00	Petr Paulíček
17.7.2010	Botanická exkurze	Jetřichovice, 9.00	Ivana Marková
20.7.2010	Výlet se strážcem přírody	Mezní Louka, 10.00	Petr Lajbl
27.7.2010	Výlet se strážcem přírody	Brtníky, 10.00	Jan Lobotka
SRPEN			
1.8.2010	Vlastivědná exkurze	IS Saula, 10.00	Václav Sojka
3.8.2010	Výlet se strážcem přírody	Mezní Louka, 10.00	Richard Nagel, Václav Nič
7.8.2010	Lesnická exkurze	Doubice, 10.00	Dana Šteflová
10.8.2010	Výlet se strážcem přírody	Kopec, 10.00	Petr Paulíček
14.8.2010	Brigáda na Dolském mlýně	Dolský mlýn, 9.00	Natalie Belisová
17.8.2010	Výlet se strážcem přírody	Mezní Louka, 10.00	Petr Lajbl
21.8.2010	Botanická exkurze na mechy	Vysoká Lípa, 9.30	Ivana Marková
24.8.2010	Výlet se strážcem přírody	Brtníky, 10.00	Jan Lobotka
ZÁŘÍ			
4.9.2010	Koncert pro přírodu	Krásná Lípa, 19.00	Richard Nagel
11.9.2010	Evropská noc pro netopýry	Doubice (PR Vápenka), 20.00	Jakub Juda
18.9.2010	Brigáda na Dolském mlýně	Dolský mlýn, 9.00	Natalie Belisová
18.9.2010	Uklidíme svět	Kyjov, 10.00	Jakub Juda

Podrobnější informace o všech akcích naleznete na internetových stránkách Správy NP www.npcs.cz,
v informačních střediscích národního parku a v informační skládáče „Akce pro veřejnost v roce 2010“.